

وقف
محمد عاصم
۱۲۴۸
۲۵۰

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی هدانا للاسلام وجعلنا من امة محمد
علیه الصلوة والسلام وعلی آله العظام واصحابه
الکرام بوندن صکره معلوم اوله که بن الحاج داود
بن محمد القارصی الحنفی درمکه عقائد اهل سنت و
الجماعتدن ضروریات دینیه واکا ملحق اولنلر جمله
مکلف ومسلمین ومسلماته بلملری فرض عین
و واجب اولوب وامنت بالله حدیث شریفی جمله
سنی اجمالا جامع اولدوغندن فی الجمله تفصیلی
وماتریدیه قولی اوزره تنقیحی مراد ایدوب دیرمکه
امنت بالله ایمان کتوردم الله عظیم الشانه که موجود
در وکمال صفتلری ایله متصفدر اولا معلوم اوله
که

که الله عظیم الشان حقنده هر مکلفه وماتریدیه دن
اولان مسلم ومسلمیه فرض عیندرکه یکرمی ایکی
صفتی بلسون بریسی صفت نفسیه درکه وجود
یعنی الله عظیم الشان ازلده وجود صفتی ایله متصفدر
و وجودی مقتضای ذاتیدر وذاتندن وجودک برآن
انفکاکی وایرلمسی جائز دکلدر زیرا واجب الوجوددر
وبشی دخی صفات سلبیه درکه قدم بقا قیام بنفسه وحدت
مخالفة للحوادثدر یعنی قدم ایله متصف دیمک
اولی یوقدر واصلا اوزرینه عدم ویوقلق سبقت
ایتمشدر دیمکدر وبقا ایله متصف دیمک آخری
یوقدر واصلا اوزرینه عدم ویوقلق لاحق اولمز دیمکدر
وقیام بنفسه ایله متصف دیمک کندی ذاتیله قائمدر
اصلا بر مکانا ایله قائم و بر مکانه محتاج دکلدر دیمکدر

و وحدت ایله متصف دیمك ذاتنده وصفاتنده و
وافعالنده اصلا شریکی و نظیری یوقدر دیمکدر
ومخالفة للحوادث ایله متصف دیمك مخلوقاتنه
اصلا بر نسنه یه بر وجه ایله بکزمز دیمکدر وسکز ده صفات
ذاتیه درکه حیات علم سمع بصر ارادت قدرت کلام
تکویندر وبونلره صفات ثبوتیه ومعانیه وحقیقیه دیرلر
یعنی حیات ایله متصف دیمك صفت حقیقیة موجوده اولان
حیات ایله حیدر دیمکدر ذاتیله حیدر دیمك دکلدر نتکم
معتزله وحکما اویله زعم ایتدیلر وحیات صفتی بر نسنه یه
تعلق ایتمز وعلم ایله متصف دیمك صفت حقیقیة موجوده
اولان علم ایله علیمدر دیمکدر ذاتیله علیم دیمك دکلدر
نتکم معتزله وحکما اویله زعم ایتدیلر وعلم صفتی
جمیع موجوداته ومعدوماته تعلق ایدر وازلده جملیه

تعلق

تعلق ایتدی ولایزالده دخی بولنانلره ینه بولندقلری
وقتلرده تعلق ایدر ولایزالده هر شیئی ازلده بیلدیکی
کبی بیلور خلاف اولمق اجماعا محالدر زیرا جهله مستلزمدر
وسمع ایله متصف دیمك صفة حقیقیة موجوده
اولان سمع ایله سمیعدر دیمکدر ذاتیله سمیع دیمك
دکلدر وسمع صفتی لایزالده جمیع اصواته تعلق
ایدر وباقیلرنی بونلره قیاس ایله لکن بصر صفتی
لایزالده الوانه واضوانه واشکاله تعلق ایدر وارادة
صفتی لایزالده معدومی وجوده یاخود موجودی عدمه
تخصیص وترجیح ایتمکله تعلق ایدر وقدرة صفتی
لایزالده ارادتك تعلقنك وفقی اوزره وجوده یاخود
عدمه تقریبه تعلق ایدر وتکوینده لایزالده ارادة
وقدرتك وفقی اوزره معدومی وجود ایله یاخود

موجودی عدم ایله اتصافه تعلق ایدر و معلوماتی
موجوده و موجوداتی دخی معلومه قلار و الحاصل
ارادة تعلق ایدر وجوده یاخود عدمه تخصیص
ایدر قدرت تعلق ایدر وجوده یاخود عدمه تقریب
ایدر تکوین تعلق ایدر بالفعل موجود یاخود معدوم
ایدر و کلامده لابزالده الفاظ قرآن و معانی قرآن
وفقی اوزره ترتیبه تعلق ایدر و سکزده صفات
معنویه درکه سکز صفات ذاتیه‌لره لازمه
کلورلر حیوة دریعنی دری اولمقلقدرکه صفة
ذاتیه اولان حیوته لازمدر و عالمدر یعنی بلمکلکدر که
صفة ذاتیه اولان علمه لازمدر و سمیعدر یعنی
اشتمکلکدرکه صفة ذاتیه اولان سمعه لازمدر
و باقیسنده بوکا قیاس ایله و معلوم اوله که صفة
ذاتیه

ذاتیه اولان تکوینه لازم اولان خلق و ایجاد اتمکلکه
و انواعنه انشا و احیا و اماته و ترزیق و توسیع
و تقتیر کبیلر صفات فعلیه دخی دیرلر و صفات
ذاتیه اولان کلام نفسیه یه لازم اولان کلام لفظی
مختارده کی سعد الدین و خیالی چلبی اختیار اتدیلر
اصوات و حروفدن مرکبدر و مخلوقدر و ذاتیله
قائم اولان کلام نفسی اصوات و حروفدن مرکب دکلدر
بو ذکر اولنان تفصیل امام ابو منصور ماتریدینک
و ماتریدیه لرک اختیار اتدیکیدر و اشاعرنک جمهوری
تکوینی و تکوینه لازم اولان خلق اتمکلکی قدرتده
ادخال اتدیلر و انلره کوره صفات یکرمی اولدی
و شیخلری اولان شیخ ابو الحسن الاشعری حضرتلری
دخی سمع ایله و بصری و سمعه و بصره لازم اولان

اشتمالکی و کورمکلکی علمنه ادخال لدی و اکا کوره صفات
اون التی اولدی و بو صفتلری بویله بلمک جمله نک اوزرینه
فرض عیندر تا که اعتقادنی اهل سنت امام لرینک دیدکلرینه
تطبیق ایدوب معتزله و فرقه ضاله دن تمییز اولنه لر
وحین سؤالده جوابه و تفصیله قادر اولوب تقلیددن
و عصیاندن خلاص اوله لر و ضروریات دینیه ده شک
اتمیه لر والا شک ایدرلرسه و توقف ایدوب فی الحال بر عالمه
سؤال اتمزلر ایسه امام اعظم حضرتلرینک فقه اکبرلک
اخرنده بیوردوغنه بناء کافر اولورلر و ملائکه دخی ایمان
کتوردم الله عظیم الشانک ملائکه لرینه که موجود
لردر و انلره لایق صفتلر ایله متصفلردر و معلوم اوله که
ملائکه لر حقنده دخی جمهور اهل سنت عندنده اوچ
صفاتی بلمک واجبدر اولکیسی ایماندر مقربین ایسه
ایمان

ایمان تفصیلی مقربین دکل ایسه ایمان اجمالی و ایکنجیسی
اوامره اتباع و نواهیدن دائما اجتناب ایدر و اوچنجیسی
لوازم بشردن تنزه در مثلا یمه دن و اچمه دن و ارککلکدن
و دیشیلکدن و دوغمقدن و طوغورمقدن و المقدن
و کدردن و سائر خواص بشردن منزهلردر و معلوم
اوله که اهل سنت عندنده مؤمنلرک خواصی ملائکه نک
خواصندن افضلدر و مؤمنلرک عوام لرینک صلحالری
ملائکه لرک عوام لرندن افضلدر و بو ذکر اولنان
جمهور اهل سنت مذهبیدر و بوکا کوره شیطان ملائکه دن
دکلدر لکن سلطان المفسرین اولان بیضاوی حضرتلرینک
عندنده بو تفصیل ملائکه نک غالبنده در زیرا ملائکه دن
بر طائفه و بر صنفه جن دیرلر و شیطان او طائفه دندر
و اول طائفه یرلر و ایچرلر و طوغرلر و اول طائفه عصیان

دخی ایدلر بیضاوی حضرتلری بونی فسجدوا الا
ابلیس آیه کریمه‌نك تفسیرنده ابن عباسدن نقل ایتدی
واختیار ایتدی وابو منصور ماتریدی حضرتلرینك
اختیاری ده بودر وکتبه دخی ایمان کتوردم الله
عظیم الشانك کتابلرینه که انلرده موجودلردر
ورسللره نازله‌لردر وانلر لایق اولان صفتلر ایله
متصفلردر ومعلوم اوله که کتابلر حقنده دخی
اهل سنت عندنده اوچ صفات بلمك واجبدر
اولکیسی صادقه‌لردر ایکنجسی مختارده اصوات
وحروفدن مرکبدر وحادث ومخلوقلردر
نتکم سعد الدین شرح مقاصده وشرح عقائده
وخیالی حاشیه‌سنده اختیار ایتدیلر واوچنجسی
ترتیب ونظمی الله عظیم الشانك ترتیبی ونظمی
ایله در

ایله دردیشرلك ترتیبی ونظمی ایله دکلدر وکتابلری
بعض روایتده کلمشدر که یوز دورت دردر دوردی
ملدوقن تورات حضرت موسی علیه السلامه ویر
لمشدر وزبور حضرت داود علیه السلامه ویرلمشدر
وانجیل حضرت عیسی علیه السلامه ویرلمشدر وقرآن
بزم پیغمبریموز محمد المصطفی صلی الله علیه وسلمه
نازل اولمشدر وبونلری بویله بلمك دخی
جمله‌یه فرض عیندر ضروریات دینیه‌دندر
ویوزی دخی صحائفدر اونی حضرت آدم علیه السلامه
اینمشدر واللیسی دخی حضرت شیث علیه السلامه
اینمشدر واوتوزی دخی حضرت ادریس علیه السلامه
اینمشدر واونی دخی حضرت ابراهیم علیه السلامه
اینمشدر ورسله دخی ایمان کتوردم الله عظیم الشانك

جمله انبیاسنه وپیغمبرلرینه که انلره موجوددرلر
وانلره لائق اولان صفات ایله متصفلردر ومعلوم
اوله که جمله پیغمبرلر حقنده اهل سنت عندنده التی
صفاتی دخی بلمك جملیه فرض عیندر ایمان تفصیلی
امانت صداقت عدالة عصمت امن من العزل
یعنی ایمان تفصیلی ایله متصف دیمك جمله ایمان
لازم اولان شیلری تفصیلا بله واذعان وقبول
ایده وانبیالرك جملهسی حال صباوتده ایمان خلقی
وحال تمیزده ایمان کسبی ایله متصفلردر وانلر حقنده
اصلا کفر جائز دکلدر وامانت ایله متصف دیمك
الله عظیم الشان اکا تبلیغ اتدیکی احکامك جملهسنی بعث اولندوغی قوللرینه تبلیغ ایده ذرة ما
حاشا خیانت اتمیه وصداقت ایله متصف دیمك

جمله

7

جمله کلامنده صادق اوله اصلا بر وجهله کذب
صادر اولمیه وعدالت ایله متصف دیمك غایتده تقوی ومروت
صاحبی اوله وعصمت ایله متصف دیمك جمله کبائردن وصغائر
خسیسدن قبل النبوة وبعد النبوة معصوم ومحفوظ اوله اصلا
برسی صادر اولمیه وامنه من العزل ایله متصف دیمك ابدی
نبوة ایله متصف اولوب منصب نبوتدن عزلدن امین اوله
وینه معلوم اوله کم جمله پیغمبرلرك اولی حضرت آدم علیه السلام
واخری محمد المصطفی در صلی الله تعالی علیه وسلم وایکیسنك
ارآسنده قاچ بیك پیغمبر کلدیکی مختاردر انجق الله عظیم الشان
بیلور وبر روایتده ضعیفده یوز یکرمی درت بیك دیو واردر
اولمشدر وبزم پیغمبریمز جملهسنك افضلی وخاتمیدر وانلرك
شریعتلرینك بعض احکامنی کتوردیکی شریعتله نسخ ایتمشدر
یعنی مدتنی بیان ایتمشدر وبزم شریعتمز قیامته دکین باقیدر

وبر روایتده ضعیفده ایکی یوز یکرمی درت بیك

ودخی معلوم اوله كه الله عظیم الشانك اولیا قوللری واردر وانلر
حقنده دخی درت صفاتی بلمك واجبدر ایمان تفصیلی واخلاق
حمیده ایله مهما امكن اتصاف واخلاق ذمیمه دن مهما امكن اجتناب
وشهوات مباحیه یه انهماكدن غایتده احتراز وبو صفت
ایله بركسنه متصف اولدقدنصكره بز اكا ولیدر وذی كرامت
اولا خارق عادت صادر اولسون اولمسون وبو دردوك
بری بولنمسه اكا ولی دیمزز استدراجا خارق عادت له
صادر اولسه دجالده اولدیغی فكیفكه دردی بولنمایه زمانمز
دجاللری كبی وكنه معلوم اوله جمله اولیالرین افضلی حضرت
ابو بكر الصدیق در ندنصكره حضرت عمر الفاروق اندنصكره حضرت
عثمان ذو النورین در واندنصكره حضرت علی الرضی در
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین والیوم الاخر ودخی ایمان كتوردم
یوم اخرته یعنی قیامت كوننه كی البته حقدر وجمله حیوانات

وانسانلر

وانسانلر وملائكه لر وجنیلر اول كونده ینه دیریلوب انبیا و
اولیا وعلماء عاملین وصلحاء كاملین اولا كمسنه لر براقلرینه بنوب
وحللر كیوب وعرش عظیم كولكه سنده واندن جنته كیروب نعمتلر
ذوق وصفالر ایسلر كركدر وجمله كافرلر وجمله مؤمن اولان
عاصیلر عصیانلری سببیله عریان حشر اولنوب ومحشرینه واروب
كناهلری مقداری احوالی وشدائد قیامتی كوروب وبعده عفو
اولنمایانلر جهنمه كیروب كناهلری مقداری یانوب وكافرلر كفرلری
سببی ایله ابد الاباد معذب اولنوب مؤمنلرك عاصیلری
چیقسلر كركدر وبالقدر خیره وشره من الله تعالی ودخی
ایمان كتوردم الله عظیم الشانك اولیجی قدره خیرینه وشرینه
یعنی الله عظیم الشانك ازلده هر خیری وشری تقدیر ایتدیكنه
ایمان كتوردم ومعلوم اولكه الله عظیم الشان ازلده هر شیئی
بلدی واوله جقلری جمله سنی تقدیر ایتدی وافعال عباد اختیاریله

شویله بلدی و تقدیرا تبدیکی کلمجلرده فلان وقتلرده قوللرندن
چوق کسنه لر اختیارات جزئیه لرینی و ارادات قلبیه لرینی خیراته
وطاعته صرف ایده جکلردر و بزده خیراتی وطاعاتی خلق
ایده جکز وعرضی یقلمیا اهل سعادتدن اوله جقلردر اللهم
یسرلنا مع احبابنا و چوق طائفه لر دخی اختیارات جزئیه لرینی
وارادات قلبیه لرینی شراته صرف ایده جکلردر و بزدخی
شراتی ومعاصیء دخی خلق ایده جکز وعرضی یقلان اهل
شقاوتدن اوله جقلردر وبویله اولدیغی تقریرجه اصلا جبر
لازم کلمز وامام اعظم حضرتلرینک فقه اکبرده کتبه
بالوصف لا بالحکم دیدیکینک سری بودر و اکا ایجون
پیغمبریمز حضرتلری بخاری ومسلم حدیثنده بیوردیلرکه ما منکم
من احد الا وقد کتب مقعده من النار ومقعده من الجنة
فقالوا یا رسول الله افلا نتکل علی کتابنا وندع العمل قال
اعملوا

اعملوا فکل میسر لما خلق له اما من کان من اهل السعادة فسییسر لعمل
اهل السعادة واما من کان من اهل الشقاوة فسییسر لعمل اهل
الشقاوة ثم اقرأ فاما من اعطی واتقی وصدق بالحسنی فسنیسره
للیسری الآیة وبوندن صکره معلوم اولکه ایمان اسلام ابو منصور
ماتریدی و شیخ ابو الحسن الاشعری عندنده ایکیسیده بردر
پیغمبریمز الله عندندن کتوردیکی جمله احکام اعتقادیه‌یی و
عملیه‌یی تصدیق اتمکدر یعنی قلبیله اذعان وقبول ایدوب
قطعا اینانمقدر وجمهور اهل سنت عندنده ارتعدیله و ائمه
دخی منقولدر و برکوی مرحوم دخی طریقته اختیار ایدوکی ایمان
واسلام ایکیسیده بردر پیغمبر الله عظیم الشان عندندن کتوردکی
جمله احکامی قلبیله تصدیق ایدوب ودلیله دخی اقرار اتمکدر
وبو ذکر اولنان التی شیئلره وبونلره ملحق اولانلره مؤمن به
دیرلر لکن ایمانک شرطی دیمک باطلدر شکم صهله و واعظلر

بلکه خوارجک مذهبیدر زیرا اعمال واجبه اتلرک عندنده
ایمانک شرطیدر نتکم مواقفده ومقاصدده مذکوردر ایمان
واسلامک علامت عظیمه سی وثمرهٔ کبیره سی نشدر صوم صلوة
حج زکوة کلمهٔ شهادت زیرا مطلق علامتی وثمره سی چوقدر
یتمشدن زیاده در نتکم پیغمبر صلی الله علیه وسلم
بخاری ومسلم حدیثنده بیوردیلرکه الایمان ای علامة الایمان
وثمرته بضع وسبعون شعبة اعلاها لا اله الا الله وادناها
اماطة الاذی عن الطریق نتکم سعد الدین شرح عقائدده بوکا الاذی
تصریح ایلدی وبونلره شرط دیمک صحیح دکلدر نتکم جهله بیننده
مشهور اولمشدر اهتمام ایلدرکه دانک فتحه سیله شرطدن
غلطدر علامت معناسنه واشراط ساعتده بوندندر ولکن
ایمانک واسلامک وجوبنک شرطی صدر الشریعه نک توضیحنده
بیان ایتدیکنه بناءً ما تری دیدیلر کوره عقل ممیز ودوانسی عمرلر

کوره

کوره فرائضی وسننی وواجباتی وسنن ادا وکبائری ترک
ایتمکدر ومعلوم اولکه دین وملت وشرع وشریعت بعض
محققین عندنده خیالی چلبی کبی دوردیده بالذات پیغمبرکه
الله عظیم الشانه عندندن کتوردیکی احکامک جمله سنه دیرلر اعتقاده
متعلقه اولسون یا خود عمله متعلق اولسون وبعض محققین
عندنده برکوی مرحوم کبی اعتقاده متعلقه اولان احکامه
دین وملت دیرلر وعمله متعلق اولان احکامه شرع وشریعت
دیرلر

تمت

تحریرا فی لیلة پنجشنبه فی ساعت اون بشده سنه ١١٨٦ ماه شوال ٢١

صاحبه احمد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين كما أمر والصلوة على رسوله محمد سيد البشر
وعلى آله وصحبه لهم النصرة والظفر وبعد بيلكل علم توحيد ذات الله دن
وصفات الله دن بحث ايلر مسائل كلاميه وعقائد اسلاميه
بياننده ايدن بر بو علم توحيدا ايچون املا ونظم اولنمش يقول العبد
ديمكله معروفه رساله منظومه علما وفضلا خلاننك اصفيا واخواننك
اتقيا محضرلرنده مرغوبه ومؤمنين موحدين طالبين
ومسلمين مستقين راغبين قلبلرنده مطلوبه اولوب طالب
وراغب اولدقلري اجلدن بو عبد مفتقر الى الله المتعالي سيد احمد
مصطفى النهربلاوي رساله مزبوره مرغوبه يه على قدر الامكان
بعون الله المستعان مطالعه ايدوب تركي لسانله ترجمه ايليوب
هر بيتنده الفاظني تصحيح ايدوب وهر بر عبارتنده وبيتنده اهل
السنة والجماعة مذهبندن غيري مذاهب خلافيه رد ايتدوكيه
اشارتني تصريح ايليوب تركي لسان اوزره شرح ايدوب
بو رساله يازدم طالب وراغب اولان اخوان وخلاننه مستقبل

اولوب بو فقيري حق سبحانه وتعالى دن رحمت ومغفرت دعاسيله
ذكر ايدلر فوضت امري اليك يا رب وتوكلت عليك يا رب
قلب وحيد زمانه تممه الله تعالى بغفرانه

يقول العبد في بدء الأمالي لتوحيد بنظم كاللآلي

قول ايدر بانلوب بدء الامالي
ديوب توحيد ايچون نظم لآلي

شرح

يقول العبد في بدء الامالي يعني قول الله تعالى نك قولي امالي اسميله
مسمى اولان كتاب منظومنك ابتداسنده ديدي لتوحيد بنظم كاللآلي
يعني بن بو كتابي علم توحيد ايچون نظم ايتدوم
انجيلر نظمي كبي مرغوب ومستحسن اوره ودرجي
جائز دركه مقول قول ما في الكتاب اوله يعني عبد مؤلف
امالي اولو كتابنده علم توحيدك مسائلني ذكر ايدر ديمكدر

إله الخلق مولانا قديم وموصوف بأوصاف الكمال

الهي جمله مخلوقك قديم اوله

صفتلنمش باوصاف الكمال

شرح

الله الخلق مولانا قديم. يعني جميع مخلوقاتك الهي ومعبودي اولان الله قديمدر ازلا وابدا. وموصوف باوصاف الكمال. يعني ودخي اوصاف كمال ايله صفتلنمشدر كه علم و حيوة و ارادت در صفات ثبوتيه سندر اول الله تعالى ذاتندن منفك ونفي اولنور دكلدر

هو الحي المدبر كل امر. هو الحق المقتدر ذو الجلال

اول حيدر هم مدبر كل امري

اول حقدر هم مقتدر ذو الجلالي

شرح

هو الحي المدبر كل امر. يعني اول الله تعالى حيدر حيوة ازليه ايله مدبردر جميع امورك ايجادنده تدبير وتعيين ايدر عواقب اموري علمي ولطفي ايله. هو الحق المقتدر ذو الجلال. يعني اول الله تعالى معبود حقدر وجميع اشيايي على ما هي عليه خيردن وشردن حسندن وقبحدن ازلدن ازله تقدير ايتمشدر خير وشر انك تقديري وقضاسيله در

اول الله تعالى جلالي وعظمت صاحبيدر زياده عظمتدر و بو بيت معتزله مذهبينه رد ايدرلركه انلر قول كندي افعال اختياريه سيني خالقدر ديرلر ودخي ثنويه مذهبينه رد ايدركه انلر الله تعالى خيرك خالقيدر شيطان شرك خالقيدر ديرلر العياذ بالله

مريد الخير والشر القبيح. ولكن ليس يرضى بالمحال

مريد اولدي خير وشر قبيحي

رضاسي كوزه يوقدر بالمحالي

شرح

مريد الخير والشر القبيح. يعني اول الله تعالى مريددر خيري وشر قبيحي وجميع قوللردن واقع اولان خير وشر الله تعالينك ارادة قديمه سيله در ولكن ليس يرضى بالمحال. يعني الله تعالينك شر بالوقوع اولانه ارادتي واردر لكن شر بالمحال اولانه رضاسي يوقدر كوزدر مقصدر كه محال شرعيدر اني ارتكاب ايتمكه عذابي وعتابي ايجاب ايدر بر معلومدر لكن كه ارادت رضانك غيري اولديزيرا الله تعالينك ارادتيله در كافرك كفري تكلم كلام قديمدن قل

كل من عند الله دمشدر ولكن كافرك كفرينه رضاسي يوقدر ونتكلم كلام
قديمدر ولا يرضى لعباده الكفر دمشدر

صفات الله ليست عين ذات ولا غيرا سواه ذا انفصال

صفاتی ذاتنك عينی دکلدور
وهم غيری دکل اولا انفصالی

شرح

صفات الله ليست عين ذات. يعني الله تعالينك صفاتنك مفهوملري ذاتنك عيني دكلدر زيرا الله تعالينك صفاتي ذاتنك عيني اولاجق اولورسه ذاتنك صفاتي ذاتيله قائمدر ذات ايله صفاتك اتحادي لازم كلور بو محالدر. ولا غيرا سواه ذا انفصال. يعني هم دخي الله تعالينك صفاتي ذاتنك غيري دكلدر كه منفصل اولا ذاتندن زيرا ذاتندن منفصل اولاجق اولورسه الله تعالينك صفاتي غيريله قائم اولمق لازم كلور بو باطلدر وبو بيت معتزله وكراميه مذهبيني رددر معتزله طائفه سي الله تعالينك صفاتي ذاتنك عينيدر ديرلر كراميه طائفه سي الله تعالينك صفاتي ذاتنك غيريدر ديرلر.

صفات الذات والافعال طرا قديمات مصونات الزوال

صفات ذاتی وافعالی جميعا
قديملردر هم ابد يوق زوالی

شرح

صفات الذات والافعال طرا. يعني الله تعالينك صفات ذاتيكه علم وقدرتدر حيوتدر ودخي الله تعالينك صفات افعاليكه تكويندر احيادر اما بونلرك جميعي قديملردر. قديمات مصونات الزوال. يعني الله تعالينك صفات ذاتي وصفات افعالي قديملردر جمله سي زوالدن وتغيردن محفوظلردر الله تعالينك ذاتندن منفك ومنفصل اولورده كلدور وتغيري وتبدلي محالدر.

نسمي الله شيئا لا كالاشيا. وذاتا عن جهات الست خالي

ديرز الله شيدر لا كالاشيا
جهتلردن منزه ذاتي خالي

شرح

نسمي الله شيئا لا كالاشيا. يعني الله تعالييه شيدر ديرز شي ديمكله

منتلدن اول الله موجوددر تا بیدر انک نقصانی یوقدر دمك
معناسنه اول الله تعالی یه نجه دیدکمز سایر اشیا کبی دکلدر
زیرا الله تعالی نك ذاتی وجودنك دوامن اقتضا ایدر سایر
اشیانك نشیتی نقصان اوزره در دوام اوله دکلدر و داتا
عن جهات الست خال یعنی ودخی الله تعالی یه ذات دیو تمیه
ایدرز سایر اشیانك ذاتی کبی دکلدر زیرا الله تعالی نك
ذاتی جهات ستدن خالیدر جهاتدن و متحیز اولمقدن منزهدر سایر
اشیانك ذواتی متحیزدر جهات ستدن خالی دکلدر و بوبیت جهمیه
طائفه سنی و مجسمه طائفه سنی رد در اشاره ایدر جهمیه طائفه سی الله تعالی
نجه اطلاقی جائز دکلدر دیر مجسمه طائفه سی نجه در سایر اشیا کبی متحیزدر دیرلر

وليس الاسم غيرا للمسمى لدى اهل البصيرة خير آل

دکل اسمی اولا غیر المسمی
بصیرتلو قتنده خیر آل

شرح

ولیس الاسم غیرا للمسمی یعنی الله تعالی نك اسمی ذات مسمی نك
غیری دکلدر زیرا الله تعالی نك اسمی اوزرینه وارد اولان حکم
مسمی سی اوزرینه وارد در نتکم کلام قدیمده تبارك اسم ربك
دمشدور تبارك تعالی معناسنه در اول الله تعالی نك ذاتی مالا
یلیق دن منزهدر دمکدور لدى اهل البصيرة خير آل یعنی
اهل بصیرة قتنده الله تعالی نك اسمی مسمی نك غیری دکلدر و اهل
بصیرتدن مراد اهل حقدر که اهل السنة والجماعة در خیر آلدن
مراد اهل حق اولانلرك خیرلیسی و اکرمی دمکدور

وما ان جوهر ربي وجسم ولا كل وبعض ذو اشتمال

نه جوهردر نه جسمی واردر انك
نه جزدر اول نه کل اولا اشتمالی

شرح

وما ان جوهر ربي وجسم یعنی اول الله تعالی بزم ربمز جوهر
دکلدر که حیزی اولا و دخی جسم دکلدر که اجزادن مرکب اوله
ولا کل وبعض ذو اشتمال یعنی اول الله تعالی کل دکلدر که آنوك
اجزاسی اوله و دخی اول الله تعالی جزء دکلدر که غیری اجزادن بعض

تعالى معناسنه در اول الله تعالى نك ذاتي

اولاه و دخی اول الله تعالی مکانی و زمانی شمول دکلدور که محدود اوله

وفي الاذهان حق كون جزء ٥ بلا وصف التجزي يا ابن خالِ

تجزی اولمیان جزءك وجودی
عقولده ثابت اول یا ابن خالی

شرح

وفي الاذهان حق كون جزء يعنی عقولده حقدر ثابتدر جزء
جزء مجرد بولنمق بلا وصف التجزي يا ابن خالي يعنی اول جزءكه تجزی
وصفیله صفتلنمیه اصلا متجزی اولمیه جزء لا يتجزى اولا ثابتدر
بو بیت معتزله مذهبنی رده اشارتدر انلر جزء لا يتجزى ثابت دكلدر
دیرلر ابطال ایدرلر حق تعالی حضرتنه عدم قدرت اظهار ایتدیلر

وما القرآن مخلوقا تعالى ٥ كلام الرب عن جنس المقال

بز اول قرآن مخلوقدر دمازز
دیرز ربك كلامیدر قول ناسك متعالی

شرح

وما القرآن مخلوقا تعالى يعنی قرآن الله تعالینك كلامیدر مخلوق
دكلدور حروفدن و صوتدن منزهدر كلام الرب عن جنس المقال
یعنی قرآن حادث دكلدور كلام رب العالمیندر ناسك حروفله
و اصواتله مسموع اولان مقالندن منزهدر قرآن مفهوم نفسیدر
ناسك مقالندن حروفله مسموع اولان كلام حسی دكلدور

ورب العرش فوق العرش لكن ٥ بلا وصف التمكن واتصال

تعالی حاکم اول دستن عرشك
تمکنله دكلدر اتصالی

شرح

ورب العرش فوق العرش لكن یعنی اول الله تعالی عرشك ربیدر
عرشك اوزرنده تعالی و حاکمدر بلا وصف التمكن واتصال
یعنی اول الله تعالینك فوق عرشده اولدیغی متمکندر و متصلدر
دمك دكلدور زیرا الله تعالی جهتدن و مکاندن منزهدر
و بو بیت كرامیه و مشبهه طایفه سنی رده اشارتدر كه انلر
الله تعالی ایچون جهت و مکان وار دور فوق عرشده دردیلر

وما التشبيه للرحمن وجها ٥ فصن عن ذاك اصناف الاهالي

مشابه بو قدر اول رحمانه اصلا
صفت تشبیه دن اصناف اهالی

شرح

وما التشبیه للرحمن وجها یعنی الله رحمانی جمیع مخلوقاتدن وجمله ممکناتدن بر احده وبر فرده تشبیه ایتمك یوقدر وجها من الوجوه ذاتی جهتندن وصفاتی جهتندن فضلا عن ذلك اصناف الاهالی یعنی صقلکه اول الله تعالی یی اهالی ایلام اصنافندن بر صنفه وانواع اقوامدن بر فرده تشبیه ایتمکدن زیرا اول الله تعالی واحددر ومتفرددر شبهی ونظیری یوقدر

ولا یمضی علی الدیان وقت • واحوال وازمان بحال

مرور ایتمز اول دیانه اوقات
دخی ازمان واحواللردن بحالی

شرح

ولا یمضی علی الدیان وقت یعنی جمیع ناسك خیرا وشرا عملنك عوضن ویرن وحسابن کورن اول ملك اوزرینه اوقاتدن بر وقت مرور ایتمز زیرا حادث اولمق لازم کلور اول الله تعالی قدیمدر حدوثدن منزهدر واحوال وازمان بحال یعنی ودخی اول الله تعالینك اوزرینه مرور ایتمز احوال وازمان که تغیردن خالی دکلدر اولا الله تعالی احوال تغیردن واوقات حدوثدن وازمان عدمدن مبرادر

ومستغن الهی عن نساء • واولاد اناث او رجال

مبرادر تاهلدن نسادن
ولدلردن اناثی هم رجالی

شرح

ومستغن الهی عن نساء یعنی دخی الهمز مستغنی نسادن وتاهلدن که امارت حدوثدر اول الله تعالی قدیمدر حدوثدن منزهدر واولاد اناث او رجال یعنی ودخی اولادی اناثدن واولاد رجالدن وانسابدن مستغنی ومنزهدر زیرا ولد باباسندن جزءدر جزء کل ترکیبی مستلزمدر اول الله تعالی ترکیبدن وجسمیتدن منزهدر زیرا اجزادن مرکب اولان جسمی اولان حادثدر اول الله تعالی قدیمدر ازلا وابدا وبو بیت مشرکینی ونصارانی رده اشارتدر

كذا عن كل ذي عون ونصر ٭ تفرد ذو الجلال وذو المعالي

معيني هم رفيقي بو قدر انوڭ
جلالندن تفرد هم معالي

شرح

كذا عن كل ذي عون ونصر يعني اول الله تعالى نادن واولاددن نتكم مستغني اولدغجي كبي هم دخي واعدائه قارشی معين وناصردن بو قدر تفرد ذو الجلال وذو المعالي يعني اول الله تعالى متفرددر مخلوقاتي خلق ايتمكده جلال وعظمت وعلو قوت صاحبيدر اول الله تعالى صفات سلبيه سندن ومتوردر به بيانسندن متفرددر تزيكي بو قدر

يميت الخلق طرا ثم يحيي ٭ فيجزيهم على وفق الخصال

اولدرر اولدرر صكره دريلدر
جزاسني ويرر كندي خصالي

شرح

يميت الخلق طرا ثم يحيي يعني اول الله تعالى جميع مخلوقاتي انسي وجني ملائكي حوتي وطيوري وجميع ذي روحي اولدرر افنا ايدر

كما قال الله تعالى كل شيء هالك الا وجهه صكره بو جمله مخلوقاتي يوم قيامتده احيا ايدر دريلدر وظاهردن كتوردر كما قال الله تعالى الله الذي خلقكم ثم رزقكم ثم يميتكم ثم اليه ترجعون بو جمله مخلوقات قيامتده يوم محشرده جمع اولورلر فيجزيهم على وفق الخصال يعني بو جمله مخلوقاتك خير ودن شر ايشلديكلري خصلتلرينه موافق اول الله تعالى جزاسني ويرور جميع حسناتدن وسيئاتدن اولان فعللرينك جزاسني كوردرلر كما قال الله تعالى فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ٭ ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره ٭

لاهل الخير جنات ونعمى ٭ وللكفار ادراك النكال

ويرور خير اهلنه جنت ونعمت
جزاسي كفرڭ ادراك النكال

شرح

لاهل الخير جنات ونعمى يعني الله تعالى نڭ مؤمن قوللري كه دنياده خيرات ايلدوب صلواتي وصومي وزكوتي وحجي كماهو حقه ادا ايدوب اعمال صالحه اودرينه اولانلره اخرتده جنات ونعمت كثيره ويرر

نعمى مصدردر بشرى وزنى اوزرينه‌در تنعم و تلذذ معناسنه
وللكفار ادراك النكال يعنى كفار ايچون كوزلرينه كوره دنيا
ايتدكلرى بياتلرينه موافق آخرتده جهنم ايچنده الله تعالى
دركات عقوبات ويره ادراك دركك جمعيدر جهنمك بر بريندن اشاغى
درهلردر كما الذين مراد جهنمدر وجهنمك اولا عقوبتى بتردر كه كفار ايچوندر
كما قال الله تعالى والذين كفروا وكذبوا بآياتنا اولئك اصحاب النار
خالدين فيها ودخى منافقين ايچون جهنمك درك اسفلى واردر
كما قال الله تعالى ان المنافقين في الدرك الاسفل من النار

ولا يفنى الجحيم والجنان ۝ ولا اهلوهما اهل انتقال

فنا اوزره دكل جنت جهنم
وهم اهلندن يوقدر انتقالى

شرح

ولا يفنى الجحيم والجنان يعنى جنت وجهنم ايچون فنا يوقدر بقا
اوزره‌در كما قال الله تعالى ان الذين كفروا من اهل الكتاب
والمشركين في نار جهنم خالدين فيها ابدا الآية ولا اهلوهما اهل انتقال

يعنى

يعنى جنت وجهنم اهللرى دخى بقا اوزره‌در انتقال اهلى دكلردر
جنت اهلى جنتده ابديدر وجهنم اهلى جهنمده ابديدر ساكن اولدقلرى
مقاملرندن تحويل وانتقال ايتمك يوقدر نتكه الله تعالى
كلام قديمنده ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات كانت لهم
جنات الفردوس نزلا خالدين فيها لا يبغون عنها حولا دمشدر
وبو بيت جهميه طائفه‌سنه رددر كه انلر ايتديلر كه جنت وجهنم بقا
اوزره دكلدر فنا اوزرينه‌در اهلى دخى فنا اوزرينه‌در ديرلر

يراه المؤمنون بغير كيف ۝ وادراك وضرب من مثال

كورر انى مؤمنلر بلا كيف
بلنمز حالى نجه مثالى

شرح

يراه المؤمنون بغير كيف يعنى حق سبحانه وتعالى يى آخرتده مؤمنلر
كوررلر ما بينلرنده مسافه يوقدر ودخى بر جهتده ومكانده
دكلدر وكوزده بر صورت مرتسم اولور دكلدر وادراك وضرب
من مثال يعنى اول الله تعالى نه مثالدر ونه صورتدر ادراك

اولنور دكلدر وحالكدن وصورتدن مبرادر ودخي تمثالدن
دردر بو تمثيل اولنور دكلدر مثالدن وآخره تمثيلدن منزهدر
وبو بيت معتزله مذهبني رده اشارتدر انلر رؤيتي
ابدي نفي ايدرلر دنياده وآخرتده الله تعاليني كيمسه كورمز
ديرلر ودخي مشبهه وكراميه طايفه سني رده اشارتدر كه
انلر رؤيت واردر ديرلر جهت ومكان تعيين ايدرلر
وهر فلكي صورتده دخي بو تمثيل ايدرلر والله اعلم

فينسون النعيم اذا راوه ۞ فيا خسران اهل الاعتزال

اونودر جنتي بونلر لقاده ۞
اولور خسرانه سزه يا اعتزالي

شرح

فينسون النعيم اذا راوه يعني مؤمنلر نعيمي وتنعمي اونودرلر
اول الله تعاليه ملاقي اولوب بالمواجهه كوردكلرنده زيرا
اول الله تعالينك لقاء كريمنه نظر ايتمك جميع انواع نعمتلرنك
اعظميدر فيا خسران اهل اعتزال يعني اول الله تعالي

مؤمنلر

مؤمنلر آخرتده كوررلر ديو اعتقاد ايدنلره ندادر كه
معتزله طايفه سي ايچون خسران عظيم واردر وزيرا رؤيته
عدم اعتقادلريله اول الله تعاليي كورمكدن محروم قالورلر

وما ان فعل الاصلح ذو افتراض ۞ على الهادي المقدس ذي التعالي

دكل واجب اولا اصلاح عالم
على الله المنزه ذي الجلال

شرح

وما ان فعل اصلح ذو افتراض يعني الله تعالينك جميع قوللرينك
افعالي اصلاح اوزره اولمق واجب دكلدر مانفي ايچوندر ان نفي
تأكيد ايچوندر افتراض ديدكي واجب معناسنه در على الهادي المقدس
ذي التعالي يعني هدايت ايديجي الهك مالا يليق دن منزه اولان
الهك وعلو بليغ صاحبي اولان الهك اوزرينا واجب دكلدر
جميع عالمي اصلاح ايتمك زيرا اول الله تعالي عبادنك افعالني
اصلاح ايتسه مؤمنينه تخصيص ايتمزدي كرمي ولطفي
ايله واكر اصلاح جميع عبادي ايچون اولسه ايدي كفار دخي

ايمانه مكلفدرلر دي تكلم كلام قديمدن ولو شاء ربك لآمن
من في الارض كلهم جميعا دمشدر وبو بيت معتزله
مذهبني رد ده اشارتدر انلر اول الله تعالى نك اوزرينه واجبدر
جميع عباد ايچون ما هو الاصلح اولاني خلق ديرلر

وفرض لازم تصديق رسل * واملاك كرام بالتوالي

بوجمله رسلي تصديق ايلرز
ملكلرده مصدق بالتوالي

شرح

وفرض لازم تصديق رسل يعني فرض عيندر بزه جميع پیغمبرلري
تصديق ايتمك الله تعالى نك امرني ونهيني وعدني ووعيدني
جميع ناسه ابلاغ ايچون كوندرلمشدر واملاك كرام بالتوالي
يعني ملكلري دخي تصديق ايتمك واجبدر وهر بر احد ايچون
ملائكه حفظه وارددر متواليا ومتعاقبا كلورلر وبلرلر
خير وشر اعمالني بزلرك حفظ ايدرلر اول ملكلره كراما
كاتبين ديرلر نته كيم الله تعالى كلام قديمده وان عليكم
حافظين

حافظين كراما كاتبين يعلمون ما تفعلون دمشدر وبو بيت
سمنيه وبراهمه كا ئنه يعني ردندر انلر ارسال رسله احتياج يوقدر ديرلر

وختم الرسل بالصدر المعلى * نبي هاشمي ذو جمال

بوجمله انبيا ختمي محمد
نبيدر هاشمي در ذو الجمال

شرح

وختم الرسل بالصدر المعلى يعني الله تعالى جميع انبيا ورسلك
ختمني وتمامي اولان نبي مصطفى معلى محمد مصطفى ده صلى الله عليه وسلم
ختم ايلدي نبي هاشمي ذي جمال يعني اول صدر معلى محمددر
صلى الله عليه وسلم نبيدر جانب حقدن خبر ويريجيدر هاشمي
عدنانيدر اولي هاشم قبيله سنه منسوبدر ذي جمال در اخلاق جميله صاحبيدر

امام الانبيا بلا احتشام * وتاج الاصفيا بلا اختلال

محمد مقتداي انبيادر
وليكن تاجدر بوق اختلالي

شرح

امام الانبیا بلا اختلاف • یعنی محمد صلی الله علیه وسلم جمیع انبیانك
مقتداسی وافضلیدر بلا اختلاف جمله نبیلردن افضل ایدوکنه اصلا
اختلاف یوقدر زیرا محمدك سایر نبیلردن افضلیتی عمل ایله درکم الله تعالی
تفضیل اتمیله در نتکم کلام قدیمده وقد فضلنا بعض النبیین علی
بعض دمشدر • وتاج الاصفیا بلا اختلاف • یعنی محمد قدوة الاصفیا
وزبدة الاولیادر زیرا نبوة ولایت اوزرنه مبنیدر بلا اختلاف
زیرا ولایت قبل النبوة ویرلور واولیایه اصفیا دیرلر صفات
ذمیمه دن وکدورات نفسانیه دن مبرا اولدقلری ایچون

وباق شرعه في كل وقت • الى يوم القيمة وارتحال

محمد شرعی باقیدر مؤبد
قیامت کوننه دك وارتحال

شرح

وباق شرعه في كل وقت • یعنی پیغامبرمز محمد مصطفی نك صلی الله
علیه وسلم شریعتی سایر انبیانك شرایعنی فسخ اتمشدر جمیع
اوقاتده باقیدر الى يوم القيمة وارتحال • یعنی محمد مصطفی نك

صلی الله علیه وسلم شریعتی تا قیامت کوننه دکین باقیدر زیرا
خاتم الانبیادر وجمیع مخلوقات دنیادن آخرته ارتحال وانتقال
ایدنجه شریعتی باقیدر زیرا امتنك علماسی احکام شرعی احیا
واجرا ایدرلر دنیادن آخرته انتقال ایدنجه زیرا حضرت رسول
صلی الله علیه وسلم علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل دمشدر

وحق امر معراج وصدق • فيه نص اخبار عوال

انوك معراجی ثابتدر محقق
مصدقدر هم باخبار عوال

شرح

وحق امر معراج وصدق • یعنی رسول حضرت رسولك محمد مصطفی نك
صلی الله علیه وسلم معراجی خبری محققدر ثابتدر بلا شبهه
فيه نص اخبار عوال • یعنی رسول حضرت رسولك معراج
حقنده تصریح وارددر اخبار عالیه ایله وخبر متواتر ایله
ثابتدر ودخی الله تعالی کلام قدیمده سبحان الذي اسرى
بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى دمشدر

وان الانبيا لفي امان ٭ من العصيان عمدا وانعزال

امان اوزره در جمله نبيلر
معاصيدن مبرا يوق تنزالي

شرح

وان الانبيا لفي امان يعني جميع انبيا ورسل الله تعالى نك
امانندە در معصوملر و محفوظلردر من العصيان عمدا وانعزال
يعني جميع پيغامبرلردن بعد الوحي قصدا اصلا عصيان
واقع اولمامشدر و سهوا دخي معصية كبيره واقع اولمامشدر
اهل حق اولانلردن بعضيسي انبيادن سهوا معصية صغيره واقع
اولمشدر ديرلر ودخي انبيا ورسل نبوتدن عزل اولنمازلر الله تعالى نك
امانندە در وبو بيت خوارج طائفه سني رد در انلر انبيادن معاصي واقع اولور ديرلر
وما كانت نبيا قط انثى ٭ ولا عبد وشخص ذو افتعال

نبي اولماز قول اولان هم نساده
دخي شول شخص كه اولا اهل افتعال

شرح

وما كانت نبيا قط انثى يعني نسا طائفه سندن نبي واقع اولمامشدر
زيرا نبوة دعوة ايله امرن اشتهارينه واظهار معجزه اقتضا ايدر
نسا طائفه سي حجابدن امر اولنمشلردر كه ستر اوزرينه اولالر
وطفرهده جميلر تكلف لرندن قرار ايدەلر ولا عبد وشخص ذو افتعال
يعني دخي قول طائفه سي نبي اولماز زيرا دعوته اشتغال اوزره اولمغه
قادر اولماز مولاسنك منعندن اولدوغي ايجون ودخي شول شخص كه افعال
اولادكه فضيحه كبي ودخي جميع معاصيدن اجتنابي وتلبيه امل شخص نبي اولماز
قبيحه يي
وذو القرنين لم يعرف نبيا ٭ كذا لقمان فاحذر عن جدال

نبي ديمه ذو القرنينه جزما
دخي لقمانه ايتمه جدالي

شرح

وذو القرنين لم يعرف نبيا يعني علما اختلاف ايتديلر ذو القرنينك
نبوتنه بعضلر پيغامبردر ديديلر وبعضلر پيغامبر دكلدور ديديلر
بونلرك ما بيننده اصح قول بودركه ذو القرنين پيغامبر دكلدر حضرت
عليدن كرم الله وجهه ذو القرنين عبد صالح ايدي پيغامبر دكلدر ديو

وما كانت

دوايت اولنمشدر و ذو القرنينك اصل اسمى اسكندردر دوايت اولنور كه مطلع شمسى و مغرب شمسى كوردى شرقى و غربى سير ايتدى كنديه اوروق ذو القرنين ديدلر ودخى دوايت اولنور كه ذو القرنين بيك ايكى يوز ييل عمر ايتمشدر كذا لقمان فاحذر عن جدال يعنى لقمان حكيمك دخى نبوتنده علما اختلاف ايتمشلردر بعضلر نبيدر ديدلر و بعضلر نبى دكلدر ديدلر اصح قول بودر كه نبى دكلدر زيرا الله تعالى كلام قديمنده ولقد آتينا لقمان الحكمة دمشدر مفسرلر الله تعالى نك الحكمة دن مرادى قولى فهم و عقل معناسنه حمل ايتدكلر

وعيسى سوف يأتي ثم يتوى * لدجال شقي ذي خبال

دير عيسى نزول ايدر قلور اهلاك

اول دجال شقى و ذى خبالى

شرح

وعيسى سوف يأتي ثم يتوى يعنى عيسى پيغامبر عليه السلام آخر زمانده زمان قريبده دورت نجى قاتدن كوكدن بامر الله تعالى نزول ايدر كلوب حضرت محمد صلى الله عليه شريعتى اوزره احكام شريعتى

اجرا ايدر يتوى توى دن مشتقدر افعال بابندندر اهلاك معناسنه در هلاك ايدر ديمكدر لدجال شقى ذى خبال يعنى حضرت عيسى عليه السلام دجال شقى يى و اول اهل فساد مضلى قتل ايدر خبال فساد معناسنه در ذى خبال ديديكى اهل فساد ديمكدر

كرامات الولي بدار دنيا * لها كون فهم اهل النوال

كرامات ولى ثابت محقق

بو دنياده فهم اهل النوال

شرح

كرامات الولي بدار دنيا يعنى كرامات اوليا بو دنياده واقعدر ثابتدر اشتهار اخبار ايله لها كون فهم اهل النوال يعنى جميع اوليا اهل عطادر و اهل فضلدر جناب حقدن بر الله تعالى انلره كرامت و فضل ويرمشدر و بو بيت معتزله مذهبينه رددر اناردر انلر كرامات اوليايى انكار ايدرلر النوال عطا و فضل معناسنه در فهم اهل النوال ديديكى اهل فضلدر ديمكدر

ولم يفضل ولي قط دهرا * نبيا او رسولا في انتقال

وليكن جمله افضلدر دمادم

نبیلردن رسللردن فی افتخاله

شرح

وکر بفضل ولی قط دهرا یعنی جمیع ولیلردن بر احد ازمنه‌دن
هیچ بر زمانده افضل دکلدر نبیا او رسولا فی افتخاله یعنی نبیدن
ورسولدن افضل دکلدر ولیلر ترقی وعزتده ولیلردن هیچ بر
احد انبیانک ورسلک اوزرینه ترجیح اولنمز افتخار شرف ومعاشنده
وبو بیت زنادقه طائفه‌سنی رد در اندن ولی کامل نبیدن افضلدر دیرلر

وللصدیق رجحان جلی علی الاصحاب من غیر احتمال

در ز صدیقه بز رجحانی واردر
صحابه اوزره اتمز کس جدالی

شرح

وللصدیق رجحان جلی یعنی ابوبکر صدیق ایچون رضی الله عنه
الله تعالی قتنده علو قدری واردر علی الاصحاب من غیر احتمال
یعنی ابوبکر صدیقک رضی الله عنه جمیع اصحابک اوزرینه رجحانی
واردر اصحابدن بر آدمک ابوبکر صدیق اوزرینه رجحانی اولمق احتمالی

یوقدر زیرا حضرت رسول صلی الله علیه وسلم وفات ایتدکده ابوبکر
صدیق رضی الله عنه امام نصب اتمکده جمیع اصحاب اتفاق کرلیله نصب ایتدلر

وللفاروق رجحان وفضل علی عثمان ذی النورین عالی

محقق فاروقک رجحانی واردر
اول عثمان اوزره یوقدر اختلالی

شرح

وللفاروق رجحان وفضل یعنی عمر فاروقک رضی الله عنه علو
قدری وفضلی واردر علی عثمان ذی النورین عالی یعنی عثمان ذی
النورینک رضی الله عنه اوزرینه عمرک رضی الله عنه رجحانی
وفضلی واردر زیرا ابوبکر صدیق حیاتنده بیان ایتدوکده عثمانک وعلینک
رضاسیله وجمله صحابه‌نک مشورتیله عمر فاروقی استخلاف ایدوب کندی
یرینه نصب ایلدی حضرت عمره فاروق دینلدکنک وجهی حقله باطل
مابینینی فرق اتمکده زیاده سعی اولدیغی جلدندر حضرت عثمانه ذی
النورین دینلدکی حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ایکی دفعه‌ده ایکی قزینی تزویج
ایتدکی جلدندر دیرکه حضرت رسولک انوارندن ایکی نور دوتاشدن

وذو النورين حقا كان خيرا ٭ من الكرار في صف القتال

دردر عثمان ذی نورین حقا
مفضلدر علی‌دن في اقتتال

شرح

وذو النورين حقا كان خيرا يعني عثمان ذی النورین حقیقة مختاردر وافضلدر من الكرار في صف القتال يعني علي كراردن كرم الله وجهه عثمان ذی النورین رضي الله عنه افضلدر اخبار كثيره ايله مثبتدر حضرت علي‌يه كرار دينلديكي اعدا اوزرينه صف قتالده على التكرار من غير الفرار اقدامي اولديغيچلدندر

وللكرار فضل بعد هذا ٭ على الأغيار طرا لا تبال

علي‌نك داخي فضائلي مقرردر
جميع غيرلردن لا تبال

شرح

وللكرار فضل بعد هذا يعني حضرت عثمانك رضي الله عنه حضرت علي‌دن كرم الله وجهه فضلي مقرردر ولذا تقدم ايتدكلرم ٭

على الأغيار طرا لا تبال يعني اول حضرت علي كرارك دخي ابوبكردن وعمردن وعثماندن رضوان الله تعالى عليهم اجمعين غيري اولانلردن جميع ناسك اوزرينه فضلي وشرفي واردر لا تبال ديمكي نهي حاضردر معناسي هيچ سن قايرما واصلا تردد ايتمه حضرت علي‌نك افضل واشرف ايدكنه جميع ناسدن

وللصديقة الرجحان فاعلم ٭ على الزهراء في بعض الخصال

دردر صديقه‌نك رجحاني واردر
على زهراء في بعض الخصال

شرح

وللصديقة الرجحان فاعلم يعني عائشه صديقه‌نك رجحاني وفضلي واردر استماع ايله اهل حقك قولي حضرت رسول صلى الله عليه وسلم عائشه‌يه رضي الله عنها صديقه ديو اسم ويرمشدر زيرا ابوبكر صديقك رضي الله عنه قزيدر اولديغيچون وحضرت رسولك محبتني تصديقنده قويدر اولديغيچون على الزهراء في بعض الخصال يعني عائشه رضي الله عنها نساء عالمك افضلي

اولدغندن اوتری فاطمهٔ زهرانك رضي الله عنها اوزرینه
فضلی و رجحانی واردر بعض خصلتده یعنی نبوت علمی تحصیلنده و احکام
شرعیه‌ده حضرت فاطمه‌نك دخی رضي الله عنها فضلی واردر بحسب النسب
زیرا حضرت فاطمه حضرت رسولك قزیدر صلى الله علیه وسلم

ولم یلعن یزیداً بعد موتٍ ۞ سوی المکثار في الاغراء غالِ

یزیدی لعنت ایتمز بعد موتی
مگر مکثار ایدن في الحرص غالی

شرح

ولم یلعن یزیداً بعد موتٍ یعنی یزید بن مروانه موتندن صکره
براحد لعنت ایتمز زیرا احتمالدرکه قبل الموت حیاتنده
واهانتدن ندامت ایدوب توبه ایتمش اوله سوی المکثار في الاغراء غالِ
یعنی براحد لعنت ایتمز الا مکثار فساده و قتاله قندرمقده و مبالغه
مکثار اولوب حددن متجاوز اوله لا بر احتمالدرکه یزید قبل الموت حیاتنده
ندامت ایدوب رجوع و توبه ایتمش اوله و لا مکثار مبالغه
صیغه‌سیدر کثیرلك مبالغه‌سیدر في الاغراء یعنی فساده و قتاله

قندرمق و بلتمك معناسنه‌در غالی حددن تجاوز ایدیجی دیمکدر

وایمان المقلد ذو اعتبارٍ ۞ بانواع الدلائل کالنصال

اولور تقلیدی ایمان اعتباری
خبر ویرر دلایل کالنصال

شرح

وایمان المقلد ذو اعتبارٍ یعنی مقلدك ایمانی اعتباریدر ایمان
تحقیقی دکلدر ایمان تقلیدیدر بلا دلیل ایمان ایتدی زیرا مقلد ارکان
دینه اعتقادی تقلید ایدر آخرك قولنی قبول ایدر بلا دلیل اهل حق و اکثر
مقلدك ایمانی صحیحدر لکن ارکان دینك دلایلنی ترك ایدوب بلمدکندن
اوتری عاصیدر دیمشلردر بانواع الدلائل کالنصال یعنی مقلد
ارکان دینه و شرایط اسلامه اعتقاد ایدوب قلبیله تصدیق و
دلیله اقرار ایلیه ایمانی صحیحدر انواع دلایل ایله که شبهه‌یی قطع
ایدر انواع دلایلدن مراد دلیل عقلیدر و دلیل نقلیدر که قبل
رسولدر نصال نصلك جمعیدر نصل کسکن قلیجه دیرلر دلایلن
شبهه‌یی قطع ایدوب خصمانك جدالنی فصل ایدر کسکن قلیج کبی و بو

عامهٔ معتزله رد دردر انلر تقلید ایچون نامؤمن درر ونه کافردر دیرلر

وما عذر لذی عقل بجهل • بخلاق الاسافل والاعالی

جهل عذر اولمز اولکم عقلی وار در

کما لازم بلا خلاق عالی

شرح

وما عذر لذی عقل بجهل یعنی هیچ بر احد ایچون که عاقل بالغ اوله وصبی عاقل اوله جهلی اعتذار اتسه عذری مقبول دکلدر

بخلاق الاسافل والاعالی یعنی جمیع مخلوقاتدن اسافلی واعالیسی خالق اولان اللهی بلمامکده عذر اولماز بن اللهی بلمزدم دیو عذر ایلسه عذری مقبول دکلدر خلاق الاسافل دد کی اول الله تعالی بیدی قات یری خلق ایدیجیدر دیمکدر وخلاق الاعالی دد کی اول الله تعالی بیدی قات سماواتی خلق ایدیجیدر دیمکدر امدی عاقل اولان کمسنه عقلی واذراکی صرف ایدوب دیمک کرکدر که اول الله تعالی بردر شریکی یوقدر بیدی قات یری واوزرنده اولان انسی وجنی وطیوری وجبالی وبحاری واشجاری خالقدر ودخی بیدی قات

سماواتی وکواکبی وشمس وقمری وملکلری علی الدوام خالقدر وجمیع مخلوقات اول الله تعالی نک مخلوقیدر بلا شک ولا شبهه

وما ایمان شخص حال یأس • بمقبول لفقد الامتثال

عقوبتله اولان ایمان دکلدر

که حقک امرنه یوق امتثالی

شرح

وما ایمان شخص حال یأس یعنی بر شخص که کافردر وبأس ویأس وندامت حالنده عذابله وعقوبتله ایمان کتورسه ایمان دکلدر

بمقبول لفقد الامتثال یعنی اول شخصک ایمانی عند الله مقبول دکلدر قبل الندم والعقوبه الله تعالی نک امرنه امتثالی واطاعتی اولمدوغی ایچون الله تعالی کلام قدیمنده فلم یک ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا دیمشدر اما مؤمن ومسلم اولانلرک عقوبت وبأس وندم حالنده معاصیدن توبه لری عند الله مقبولدر قبل البأس والعقوبه الله تعالی نک امرنه امتثاللری وانقیادلری اولدیغی ایچون

وما افعال الخیر بجزء • من الایمان مفروض الوصال

عمل ایمانله محجوب دکلدور
محققدر عملدن انفصالی

شرح

وما افعال الخیر فی حجاب یعنی اعمال حسنه محجوبه کلدور
ایماندن عد اولنماز من الایمان مفروض الوصال یعنی اعمال حسنه
ایماندن بیله محجوبه کلدر ایمانک اعمال حسنه یه وصالی مفروض
اولدیغی حالده اعمال حسنه ایماندن جزء عد اولنمز عمل ایماندن
جزء اولمسنده اختلاف اتمشلردر امام اعظم وتابعی رضوان الله
علیهم اجمعین اعمال حسنه ایماندن جزء دکلدر دیو ذاهب اولمشلر
ایمان قلبیله تصدیق ودلیله اقراردر عمل بالارکان شرطدر نتکیم
الله تعالی کلام قدیمنده ومن یعمل من الصالحات وهو مؤمن دمشدر
شرط مشروطک غیریدر بس اعمال ایماندن جزء عد اولنماز امام مالک
وامام شافعی حضرتلری اعمال ایماندن جزءدر دیرلر زیرا ایمان
انلرک قتنده تصدیق بالقلب واقرار باللسان وعمل بالارکان
در بزم امامکز قتنده ایمان تصدیق بالقلب واقرار باللسان در

ولا یقضی بکفر وارتداد بعهر او بقتل واختزال
حکم یوق کفرینه هم ارتداده
زنا یا قتل ایله یا اختزالی

شرح

ولا یقضی بکفر وارتداد یعنی مؤمنیندن بر احدک کفرینه
وارتدادینه حکم اولنماز کافردر ومرتددر دینلمز بعهر
او بقتل واختزال یعنی هیچ احد ایچون کافردر ومرتددر دیو
حکم اولنمز زنا اتمسیله ویا قتل نفس اتمسیله ویا ظلمله اعضادن
بر عضو قطع اتمسیله اکرچه کیم توبه اتمدن فوت اولدیسه دخی زیرا
الله تعالی دیلرسه عفو ایدر فضلیله کرمیله دیلرسه عذاب ایدر کناهی
مقداریله صکره عاقبتی جنته امر ایدر اهل السنة والجماعة رضوان
الله تعالی علیهم اجمعین بو قول اوزره ذاهب اولمشلردر بعض
دیدیلر که مراد زنادن اختزال دیدیکی ظلما عضو قطع اتمکدور
دیو بیت خوارج ومعتزله طائفه سی رد در خوارج طائفه سی صغیره
وکبیره ارتکاب ایدن کافردر دیر معتزله طائفه سی کبیره ارتکاب ایدن

نه مؤمندر ونه كافردر بلكه فاسقدر توبه اتمكسزن
اكر فوت اولاجق اولورسه جهنمه داخل اولور مخلد في النار دكلدر
ومن نوى ارتدادا بعد دهر يصير عن دين حق ذا انسلاخ
كيمي قلبندن قصد ايدن ارتداده
اولور دينندن انوك انسلاخي

شرح

ومن نوى ارتدادا بعد دهر يعني بر كمسنه نيت ايدوب قلبندن مرتد اولوب دين اسلامدن چقمق قصد ايلسه يصير عن دين حق ذا انسلاخ يعني بر كمسنه اوقات عمرندن بر مدتدن و بر وقتدن قلبنده مرتد اولمغه نيت ايدوب دين اسلامدن چقمق قصد ايلسه اول كمسنه نيتي وقصدي حالنده حق دينندن رجوع ايتمش اولور واسلام دينندن چقار زيرا كفره نيت ايتمك تصديقه نيتي ازاله ايدر بر اول كمسنه كافر اولور ذا انسلاخ ددكي صاحب خروج معناسنه در اول كمسنه حق دينندن چقمش در اما بر كمسنه قلبنه كفر خطور ايلسه دليله اظهار ايتماديكنده

چتارن

چتارن ديو خوف ايلسه دليله اظهار ايلمسه اول كمسنه كافر اولمز
ولفظ الكفر من غير اعتقاد بطوع رد دين باغتيال
تلفظ ايتسه كفري اختيارا
دينني رد ايتمش اولور باغتيال

شرح

ولفظ الكفر من غير اعتقاد يعني بر كمسنه نك دلندن كفر لفظي جاري اوله من غير اعتقاد يعني اول جاري اولان لفظ كفره دل ايله اعتقاد ايلمه بطوع رد دين باغتيال يعني اولان كفر لفظي طوعا جاري اولوب كندونك حسن اختيار ايله دلندن جاري اوله اكراه اولمسه شدت غفلتله دينني رد ايتمش اولور اول كمسنه كافر اولور فتوى بونك اوزرنه در مؤمن اولان كمسنه لره لايق اولان بودركه صباح و اخشام تضرعله و نياز ايله بو دعايه مشغول اوله اللهم اني اعوذ بك من ان اشرك بك شيئا وانا اعلم واستغفرك لما لا اعلم وانت علام الغيوب
ولا يحكم بكفر حال سكر [illegible]
حكم اولنمز كفرنه سكري اولانك

اولور كوزي انك لغو ايرتجال

شرح

ولا يحكم بكفر حال سكر. يعني بر كمسنه نرد خمر ايچوب سكري حالنده لا يعقل ايكن دلندن كلمهٔ كفر صادر اولسه كفرنه حكم اولنمز. بما يهذي ويلغو بارتجال. يعني اول كمسنه نك سكري حالنده جاري اولان كفر كلمه سي هذيانندن معناسي ومآلي اولميان لفظدن ولغودن معنا مراد اولنماز بارتجال ديدكي بر لفظي معناسني فكر ولا اعتقاد تكلم ايتكدر كه معناسنه قصد ايمان واعتقاد ايلميه.

وما المعدوم مرئيا وشيئا لنقل لاح في يمن الهلال

ديما معدوم مرئي دخي شي
كه معلومدر ظهوري في الهلال

شرح

وما المعدوم مرئيا وشيئا. يعني اهل سنت والجماعه قتنده معدوم ممكن مرئي دكلدر اما رؤيه متعلق اولماز ودخي شي دخي ديو اطلاق اولنماز زيرا اشارت اولنمي ممكن دكلدر لنقل لاح في

يمن

يمن الهلال. يعني معدوم ممكن مرئي اولمادغنه والما شي اطلاق اولنمدغنه علم اولدغندن اوتوركه هلال مباركن ظاهردر يمن الهلال ديدكلري يمن مبارك معناسنه در هلاله اضافتي صفتك موصوفه اضافتي قبيلندندر تقديري في الهلال المبارك ديمكدر معدوم مرئي اولمدغنه علم اولدغي ظاهردر هلال مباركن ديدكنه وجه اولدركه زيرا هلالك طلوع ايتدن معدوم ودر مرئي دكلدر اكر مرئي اولسه كوندن كونه هلالك اوزرينه زياده و نور عدمي حالنده كورنوردي خصوصا نور مرئيانك افضليدر بل كل معدوم ايكي نوع اوزرينه در معدوم ممكن ومعدوم ممتنعدر معدوم ممتنع اولدر كه وجودي محال اوله عدمي واجب اوله شريك باري كبي كه الله تعالينك شريكي ونظيري معدوم ممتنع الوجوددر ممتنعدر معدوم ممكن اولدركه وجودي وعدمي مساوي اوله امتناع اوزره اولميا اجتماع نقيضين كبي بونه نسبت وجودي محالدر اهل السنة والجماعة قتنده معدوم ممكن مرئي دكلدر ودخي شي ديو اطلاق اولنماز اما معدوم ممتنع بالاتفاق

وجودی محالدر جمیع مذاهبده مرئی دکلدر ودخی تحدید ایلمکـ

ودنیانا حدیث والهیولی * عدیم الکون فاسمع باجتذال

درز دنیای حادثدر جمیعا
هیولی هم عناصر باجتذالـه

شرح

ودنیانا حدیث والهیولی یعنی دنیا وعالم جمیع الله تعالینک ماسواسی حادثدر قدیم دکلدر حدیث دیدکی حادثدن معنا دره عدیم الکون فاسمع باجتذال یعنی مادهسی واجزاسی که هیولی وعناصر اربعهدر معدوملردر قدیمی موجود دکلدر وجودی حادثدر الله تعالینک احداث ایتمسیلهدر عناصر اربعه دیدکلری اود ودر صو ودر یلدر وطپراقدر بو جملهسی حادث معدوملردر بو قولی استماع ایدوب قبول ایله باجتذال دیدکی اشبو مسئلهیی سرور اوزره بلا شبهه اخذ ایله دیمکدر

وللدعوات تأثیر بلیغ * وقد ینفیه اصحاب الضلال

دعا مقبول اولور تأثیری واردر
ایی نفی ایدر اصحاب الضلالـه

شرح

وللدعوات تأثیر بلیغ یعنی علمانک وصلحانک وعامهنک احیاسی وامواتی ایچون دعالری مقبولدر تأثیر تامی ومنفعت عظیمی واردر وامواتک دعالرینه ثواب واصل اولور ودخی اموات عذابی وعقوباتی دفعی ایچون نفعی واردر وقد ینفیه اصحاب الضلال یعنی نیتدکم اصحاب ضلالت واهل شقاوتدر که معتزله طائفهسیدر دعانک تأثیراتی نفی ایدرلر شول سنهکه الله تعالی تقدیر ایتمشدر اولور ودخی شول سنهیه تقدیر ایتمامشدر اولماز دعادن فائده یوقدر دیرلر بونلرک بو قوللری باطلدر آیة کریمه ایله واخبار رسول ایله نتکم الله تعالی کلام قدیمنده اجیب دعوة الداع اذا

دعان دیمشدر

وفی الاجداث عن توحید ربی * سیبلی کل شخص بالسؤال

محقق هر کیمسه قبر ایچنده
ملکلر کلوب ایدرلر سؤالی

شرح

دفی الاجداث عن توحید ربی یعنی کلیا اشخاص کبیر وصغیر ذکور
واناث قبرلرنده سؤال اولنورلر الله تعالینک وحدانیتندن
سبیل کل شخص بالسؤال. یعنی هر شخصک موتی مقرر اولوب کل آت
قریب حکمیله هر شخص یقین زمانده امتحان اولنور قبرده سؤال ایله
دیو تعبیر اولدی قبرده منکر ونکیر کلوب سؤال اتمسی حقدر و بونکا
اعتقاد اتمک واجبدر حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم نقل
اولنان اخبار صحیحه ایله ثابتدر بو خصوصده شک اتمک خطادر

وللكفار والفساق بعضا • عذاب القبر من سوء افعال

اولور قبرده کفارک عذابی
وهم بعض عصاتک بد فعال

شرح

وللكفار والفساق بعضا. یعنی کفار ایچون ومؤمنلردن بعض
فاسقلر ایچون وعاصیلر ایچون که توبه سز فوت اولمش ولا عذاب
واردر عذاب القبر من سوء افعال. یعنی جمیع کفار ایچون قبرده
عذاب واردر ودخی مؤمنلردن بعض فاسقلر وعاصیلر ایچون که

توبه

توبه سز فوت اولمش اوله لر انلر ایچون قبرده عذاب واردر اعمال سیئه
لرندن ویرامز فعللرندن اوترو بونده معتزله طائفه سی عذاب قبره انکار ایدرلر

وحساب الناس بعد البعث حق • فكونوا بالتحرز عن وبال

قیامتده حساب اولور محقق
سنی انکاردن وار در وبالی

شرح

حساب الناس بعد البعث حق. یعنی قیامت کونی حقدر اعاده معدوم
ثابتدر بعد البعث جمیع ناس مابیننده حساب وسؤال حقدر نتکم
الله تعالی کلام قدیمنده ان الینا ایابهم ثم ان علینا حسابهم
دیمشدر فکونوا بالتحرز عن وبال. یعنی احتراز ایدک قیامتده
سؤال وحساب اولنمغنه انکار اتمکدن که وبال وخلود فی النار ایجاب
ایدر بو بحثده حشریه وکوره طائفه سی رد ایدرلر حشر اجساده انکار ایدرلر

ويعطى الكتب بعضا نحو يمنى • وبعضا نحو ظهر والشمال

ویریلور مؤمنه مکتوبی صاغدن
دخی کفارک الا من شمال

شرح

ويعطى الكتب بعضا نحو يمين • يعنى نامه‌لر بعضيسنه كه مؤمنلردر عمللرى مكتوبى صاغ جانبلرندن ويريلور • وبعضا نحو ظهر والشمال • يعنى نامه‌لر بعضيسنه كه كافرلردر عمللرى مكتوبى اردلرندن صول الندن ويريلور نتكم الله تعالى كلام قديمنده فاما من اوتي كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا وينقلب الى اهله مسرورا واما من اوتي كتابه وراء ظهره • فسوف يدعو ثبورا ويصلى سعيرا ديمشدر اللهم اعطنا كتابنا بيميننا وحاسبنا حسابا

وحق وزن اعمال وجري • بلا حجاب ولا على متن الصراط بلا اهتبال

درر اعمالى طرتيلور محقق
صراط كچر يسنده ايته جدالى

شرح

وحق وزن اعمال وجري • يعنى محشرده مؤمنين دن اولانلرك اعمال حسنه‌سى واعمال سيئه‌سى ميزانده وزن اولنمسى حقدر ثابتدر آيات قرآنيه واخبار رسول الله صلى الله عليه وسلم ايله نتكم الله تعالى كلام قديمنده والوزن يومئذ الحق ديمشدر شول كسنه كه انك

سيئه‌سى

سيئه‌سى عملنا اعمال حسنه‌سى ولاجنته لر ورود بلا حجاب ولا على متن الصراط بلا اهتبال • يعنى يوم محشرده جميع ناس صراط كوپريسى اوزرندن مرور ايدرلر حقدر ثابتدر اهل جنت دنياده اعماللرك تفاوتى اوزره صراط كوپريسن كچرلر بلا اهتبال ديدكى بلا اختيار معناسنه در اهل نار اولانلر صراط كوپريسندن كچركن اياغى طايوب دوشر جهنمك ايچنه كيدر اللهم ثبت اقدامنا على الصراط

ومرجو شفاعة اهل خير • لاصحاب الكبائر كالجبال

اوميلور شفاعتى اهل صلاحك
كبائر اهل ايچون كالجبال

شرح

ومرجو شفاعة اهل خير • يعنى اهل السنة والجماعة قتنده اهل خير اولانلردن يوم محشرده شفاعت رجا اولنور كه انلر انبيادر واوليادر وعلما وصلحادر • لاصحاب الكبائر كالجبال • يعنى يوم محشرده انبيانك واوليانك وصلحانك شفاعتلرى مرجودر مؤمنيندن اولان جبل عظيم كبى كبيره عظيمه صاحبلرى ايچون زيرا انلرك

شناعتلری آیات قرآنیه و اخبار رسول الله صلی الله علیه وسلم تابتدر

ولِلجنّاتِ والنیرانِ حقٌ علیهما مرّ احوالٍ خوالِ صح

وذو الایمانِ لایبقی مقیما ٭ بشؤم الذنب فی دار اشتعالِ

کبیره اهلیکه ولا مؤمنین در
مقیم اولماز جهنمده خروجی بعد عصکره کالی

شرح

وذو الایمان لایبقی مقیما ٭ یعنی ایمان صاحبی ولکن مؤمن که
فاسق اوله جهنمده مقیم اولوب قالماز ٭ بشؤم الذنب فی دار اشتعال
یعنی اهل السنة والجماعة قتنده مؤمنین دن اولان فاسق شوم
کناهلکه کبایر دیمی اولور سه مخلد فی النار اولماز عاقبت
اول کی امر جنته داخل اولمق در نتکم الله تعالی کلام قدیمنده
فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره الایة
دمشدر مؤمن اولان کمسنه اقل عملی الله تعالی یی و رسولنی ایمان
کتوروب تصدیق ایتلکدر واجب اولدیکه شول مؤمنین دن اولان
عبدکه اول کمسنه اعمال سیئه سی و لاکناهی مقدارنجه عذابی کوروب صکره
آیة کریمه مقتضاسنجه اول نده ایمانی و تصدیقی و خیرلرینک مقابله سنده

محروم اولمیوب ثواب جنات کوره در و بو بیت معتزله مذهبنی
رد ایدر زیرا انلر دیرلر که اعتقادی اهل کبایر ایماندن چیقار مخلد
فی النار در دیرلر که دار اشتعال دیدکی جهنم دمکدر زیرا
اشتعال شعله دن مشتقدر جهنم آتش شعله سی ولدیغی ایچون
دار اشتعال دیدکر تمت ترجمة الرسالة المنظومة المشهورة
بیعقول العبد الموسومة بامالی ترجمها الفقیر
الی الله المتعالی سید احمد بن مصطفی
الشهیر بلالی فی اواخر
شهر ربیع الآخر
من شهور
سنة ثلثة
وسبعین
وثمانمائة
تم

لقد البست للتوحید وشیاً
بدیع الشکل کالسحر الحلال
یسلّی القلب کالبشری بروح
ویحیی الروح کالماء الزلال
وان الدهر اد عو کل وقت
لمن بالسحر یوما قد دعا لی
فخوضوا فیه حفظا واعتقادا
تنالوا جنس اصناف المنال
فکونوا عون هذا العبد دهرا
بذکر الخیر فی حال ابتهال
لعل الله یعفوه بفضل
ویعطیه السعادة فی المآل صح

اوج كرّه يا محمد بن مريم ديه اندن صكره ابره هـ

اُذْكُرِ الْعَهْدَ الَّذِي خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةَ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ وَاَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَاَنَّ
السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَاَنَّكَ
رَضِيتَ بِاللّٰهِ رَبًّا وَبِالْاِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ
وَالسَّلَامُ نَبِيًّا وَبِالْقُرْاٰنِ اِمَامًا وَبِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً
وَبِالْمُؤْمِنِينَ اِخْوَانًا رَبِّيَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
اَنْدَنْ صُكْرَه اوج كرّه دخي يا فُلَانْ دَيُوبْ آدِيلَه جاغِره
وَاَيْدَه قُلْ رَبِّيَ اللّٰهُ وَدِينِيَ الْاِسْلَامُ وَنَبِيِّ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ
وَالسَّلَامُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

اى نيجه دملر كله بزسز نيجه دوران اولا — كلدو كچك له كلدو كچك عالمه يكسان اولا
مرغ جانه بو تن خاك اولمش ايدى عصرن قفس — بو قفس بر كون بوزيله جان قوشى پرّان اولا
مور يله ماده غدا اولدقجه بو نازك بدن — استخوانى كالله كلك عقربلره اوطان اولا
بر كبوتر خانه دكيلكه بو دار فنا — كمى قونر كمى كوچرا دامى بس بران اولا
عادف اولان قومادى برطاشى بر طاش اوستنه — نيتسون اول معمورينى كم آخر ويران اولا
وجه وامى بو مسافر خانه ملك دنيه — شولكه بوم بمان ده ايكى كون مهمان اولا
نيجه لر قصر سراى بنا يقوب آخرت اوينه — دينه دنيايه صاتنه بس نيجه ايمان اولا
با بودكلو حرص وغبتلرنه دير بو خانيه — كو صفاسى ووفاسى فانى اولوب بران اولا
جمله سنك اخرى كوردكنده عاقبت — بو فنا ملكنده كردوبنى كر سلطان اولا
هركه بو دنياى دوننه دل ويره ديوانه در — عقلى يوقدر واراسه مجنون ويا سكران اولا
آخرت نامى ليد سود ايدنلر دنيه ده — بيچاره سود اندم ديو زعم ايدر رضوان اولا
عدل له نجه كسه اى دواد دوران سنك — ظلم ظلمانه دوشدكسه يرلك ويران اولا
زهر اولسه عاقبت دوجهه رياست شكرى — اولندم كر حكيم تشويالك نافع شان اولا
نيجه شهلردن قالبدر بو سراى كائنات — انجه شهلر كله دخى بس نيجه دوران اولا
اى سراى نغمه نايله كوم كوم كره دن — بو كون اول صدا لونا له وافغان اولا
فانى بو نجه انبيا فانى ملوك ماضيه — يا قوق بو نجه طائف عدى بى امكان اولا
ملك دنيايه بنم ديو سلطانلر قنى — ملك عزت چقدى شمدى حجتى يالان اولا
تختة تابوته قرندر نيجه صاحب تختى موت — چقدى قصرندن سراى شمدى كورستان اولا
قانى اول سيم بدنلركم سيه خاك اولديلر — يرده نيجه كنجلر كنجينه وش پنهان اولا
شولقدر مير وملكى خاك ايدوبدر دوزكار — اى نيجه خشت وسبو بل كله ميران اولا

عدد اوراقه ۲۹

هر قدمده بصد وغل خاك زمينك هر برى
نیجه جمشید وفریدون کبی اولوخاك اولا

یری بونلری بو یو مرغ اجل اوزن کبی
شول مرغیکه انك ذانه سی انسان اولا

اکا لا یقدر بقاکم ذاتنه کلمز فنا
سلطنتدن نه عزل نه ملکنده نقصان اولا

خاکی که سلطان ابد رکاهی ایدر سلطان جان
خاکله سلطان درکاهنده پس یکسان اولا

ماسوی الله فانیات وباقی ذات الله در
کلی سینه من علیها فان او سبرهان اولا

اهل حکمت کم اجله درده درمان بولمدی
بولمیا انك علاجن کوجهان لقمان اولا

حاصل اولمز مزرع اعمالده تخم امید
متصل کوز یشلری انده مکر باران اولا

قوروقلو دراحت بوللری کلنه قو قالمش ذن
شوکه بولداشی انك ایمان ایله قران اولا

داد وحشتدر قبر فراقی بوندن یارایدن
تا اوتنها لقده سکا همدم ویاران اولا

وجه وادم جیفه دنیا ایچون زاغ اولدی
قاف علم و زهده پس انکر که عنقا شان اولا

هرکه اولدعلم الهی دن خبردار اولمدی
بیك کتاب اوقورسه صنمه صاحب عرفان اولا

ای واعظی قو بو دنیا جیفه سن کرکسلره
بلبلا سا تا مقامك کلشن رضوان اولا

کس علایق قید بندك کندیکی ازاده قیل
تا که جان ویرمك وقتنده جون سکا اسان اولا

سوزلرك تحقیقه ایرکو قورتادن تقلیدن
قول وفعلك براولوب تا صدقله برهان اولا

همی مدد یارب مدد سلطان ذوالجلال سن
حالمزده سنده یوق سندن مکر احسان اولا

